

طيران ديكتاتورهای عرب با جاسوس بالدار تل آویو

۲ دکتر سید نعمت‌الله عبدالرحیمزاده
پگاسوس در اسطوره‌های یونانی نام اسب بالداري است و از آن در داستان‌های مربوط به قهرمانان اسطوره‌ای نظیر بلوفرون یا پرسئوس نام برده می‌شود. به همین جهت، پگاسوس دارد اما چند روزی است که این اسم به شدت خبرساز شده که هیچ ارتباطی به اسب بالدار یا هوایپما ندارد. موضوع مربوط می‌شود به بدافزاری به همین نام که محصول شرکت اسراییلی به نام گروه ان.اس.او (NSO Group) است و از آن برای جاسوسی از خبرنگاران، مقام‌های دولتی و فعالان حقوق بشر در سرتاسر جهان مورد استفاده قرار گرفته است. دامنه‌ فعالیت این بدافزار جاسوسی وقتی جالب توجه می‌شود که نام سیاستمدارانی مثل جو بایدن رئیس‌جمهور آمریکا ومانوئل مکرون رئیس‌جمهور فرانسه نیز در زمره اهداف مورد نظر برای جاسوسی از آنها گفته شده‌ اما به نظر می‌رسد این بدافزار بیش از هر جادر خاورمیانه تاخت و تاز کرده است.

■ **خدمت به مستبدین**

هفده سازمان رسانه‌ای از جمله روزنامه‌های لوموند فرانسه، گاردین بریتانیا و واشنگتن پست آمریکا روز یک‌شنبه ۱۸ جولای نتایج تحقیقات خود را اعلام کردند که بر مبنای آن، بسیاری از کنشگران سیاسی، حقوق بشری و روزنامه‌نگاران مورد هدف بدافزاری قرار گرفته‌اند که شرکت اسراییلی ان.اس.او ساخته است. به گفته این سازمان‌ها، ان.اس.او این بدافزار را به کشورهای «استبدادی» فروخته تا شماره تلفن ۵۰ هزار نفر تحت کنترل قرار بگیرد. ۶۰۰ سیاستمدار و مقام حکومتی، ده‌ها مدیر بازرگانی و فعال حقوق بشر و بیش از ۱۸۰ روزنامه‌نگار از جمله کسانی بوده‌اند که از این بدافزار جاسوسی علیه آنها استفاده شده است. یکی از این روزنامه‌نگاران فردی مکزیکی به نام سبیلیو پیندا بوده که به شکل گسترده‌ای به مسائل اجتماعی و فساد گسترده سیاسی و اقتصادی در مکزیک می‌پرداخت و در مارس ۲۰۱۷ با شلیک گلوله به قتل رسید. روزنامه‌نگارانی در آستوشیدتیرس، روترژر، سی ان.ان. وال استریت ژورنال، لوموند و فایننشال تایمز نیز در فهرست سیاه پگاسوس هستند اما ظاهراً سرنوشته هیچ یک از این روزنامه‌نگاران به هوالتاکی سرنوشته جمال خاشقچی نبوده است. خاشقچی در اکتبر ۲۰۱۸ به نحوی فیجیع به دست تیم تروری کشته شد که از عربستان سعودی به شهر استانبول اعزام شده بود و حالا معلوم شده افراد نزدیک به خاشقچی نیز در فهرست سیاه پگاسوس بوده تا با استفاده از اطلاعات آنها، عوامل سعودی او را ردیابی کرده و در نهایت به قتل برسانند.

چالش

اگنس کالامار دبیر کل عفو بین‌الملل در مورد استفاده دولت‌های مستبد از این بدافزار جاسوسی بیانیه‌ای صادر کرد و گفت: «پروژه پگاسوس نشان می‌دهد که چگونه بدافزار شرکت ان.اس.او، سلاح مطلوب دولت‌های سر کوگر است که می‌خواهند روزنامه‌نگاران را ساکت کنند،به قتلان حمله کنند،مخالفان را خرد کنند و زندگی‌های بی‌شماری را در معرض خطر قرار دهند» و در ادامه افزود: «تعداد روزنامه‌نگاران مشخص شده به عنوان اهداف، به روشنی نشان می‌دهد که چگونه از پگاسوس به عنوان ابزاری برای ترساندن رسانه‌های منتقد استفاده می‌شود.» تمام مؤلفه‌های مورد نظر کالامار در نحوه استفاده سعودی‌ها از این نرم‌افزار دیده می‌شود و این مؤلفه‌ها است که ال‌سعود منتقدان روزنامه‌نگاران مخالف خود را زیر نظر داشته تا جایی که می‌توان گفت پرونده خاشقچی تنها مورد از این دست نیست.

■ **سعودی‌ها و پگاسوس**

بنابر تحقیقات ۱۷ سازمان رسانه‌ای، عربستان سعودی و امارات متحده عربی مشتریان اصلی بدافزار جاسوسی پگاسوس بوده‌اند که از آن برای فعالیت‌های جاسوسی از مخالفان و مقام‌های کشورهای دیگر استفاده کرده‌اند. این بدافزار با رخنه در گوشی‌های همراه آی‌فون و اندروید، از نقاط آسیب‌پذیر برنامه‌های آن برای استخراج پیام‌ها، تصاویر و ایمیل‌های استفاده می‌کشد و به صورت پنهانی میکروفون‌ها و دوربین‌های دستگاه مشابه آن چشم‌پوشی کنند

پیرو الممل

سرزمین الملل ۸۸۴۹۸۴۴

عقب‌نشینی امریکا از مخالفت با پروژه نورد استریم-۲

تا ۲۰۱۹ با استفاده از پگاسوس، مقام‌ها و شخصیت‌های لبنان از رئیس‌جمهور گرفته تا چندین مقام حزب‌الله را مورد هدف جاسوسی خود قرار داده بودند.

■ **عاقبت پگاسوس**

اکنون که دامنه مخرب پگاسوس آشکار شده، مسئله بر سر این است که شرکت ان.اس.او پاسخگو خواهد بود و آیا اقدامی علیه آن انجام خواهد گرفت؟ ظواهر امر نشان می‌دهد که چندین اقدام قضایی تاکنون انجام شده است. شرکت‌های واتس‌آپ و فیس‌بوک در ۲۰۱۹ علیه ان.اس.او اقدام قضایی کردند و با ثبت شکایتی در دادگاه امریکا خواستار رسیدگی به جاسوسی از ۱۴۰۰ کاربر خود شدند. خبرنگاران الجزیره و برخی روزنامه‌نگاران و فعالان اهل کشورهای قطر، مکزیک و عربستان نیز شکایت‌هایی علیه ان.اس.او در دادگاه‌های قبرس و اسرائیل مطرح کرده‌اند و مدعی استفاده از پگاسوس برای هک اطلاعات گوشی‌های خود شدند. با این حال، به نظر نمی‌رسد که شکایات آنها به جایی برسد چنان‌که دادگاهی در اسرائیل دادخواست سازمان عفو بین‌الملل را برای سلب مجوز صادرات محصولات ان.اس.او، با استناد به «شواهد نا کافی» رد کرد. به نظر می‌رسد انگیزه‌های سیاسی برای حمایت از ان.اس.او و دیگر شرکت‌های مشابه اسرائیلی نظیر نایس سیستمز و ویرنت از قدر قوی است که مانع اقدام قضایی علیه آنها می‌شود. این دو شرکت اسرائیلی نیز فناوری‌های جاسوسی مشابه پگاسوس در اختیار سرویس‌های اطلاعاتی ازبکستان، قزاقستان و کلمبیا گذاشته‌اند. به این جهت که واکنش‌های سیاسی به تحقیق سازمان‌های رسانه‌ای چندان جدی نبوده است. برای مثال، آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان به جای محکوم کردن ان.اس.او و پگاسوس آن، تنها خواستار محدود شدن استفاده از این بدافزار شد و اورزولا فن در لاین، رئیس کمیسیون اروپا، نیز گفت «کنترل کنشگران سیاسی و حقوق بشر و روزنامه‌نگاران در سراسر جهان غیر قابل قبول است» و هر چند که تأکید کرد «زادی مطبوعات ارزش اصلی اتحادیه اروپا است» اما

«زمانی که قابلیت‌های این جاسوس‌افزار تشریح شد، نیازی نبود که به زبان عربی مسلط باشی تا تعجب، تحسین و شگفتی مقامات سعودی را درک کنی!» تعجب و تحسین سعودی‌ها قابل درک است زیرا آنها نه تنها با پگاسوس روزنامه‌نگاران منتقدی مثل خاشقچی را به قتل رساندند بلکه می‌توانستند از آن برای جاسوسی از سیاستمداران و مقام‌های کشورهای خاورمیانه و به خصوص لبنان استفاده کنند چنان‌که بر اساس گزارش لوموند، ریاض و ابوظبی بین سال‌های ۲۰۱۸

| ۹ مرداد ۱۴۰۰ | ۲۰ ذی‌حجه ۱۴۴۲ |

رویکرد

مسکو تا قلب اروپا گاز می‌دهد

شرکت «نورد استریم ای‌جی» و مدیر عامل آن را از شمول تحریم‌ها خارج کرد.

پس از سفر اخیر آنگلا مرکل صدر اعظم آلمان و دبیدار وی با جو بایدن در کاخ سفید انتظار می‌رفت تحولی در موضع واشنگتن در قبال یکی از موارد اصلی اختلاف بین برلین و واشنگتن مطرح است. پروژه گازی نورد استریم-۲ رخ دهد که است در آینده ۵۵ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی را از روسیه به آلمان منتقل کند. با این حال اکنون به نظر می‌رسد واشنگتن به دلایل مختلف دیدگاه مخالفت با این خط لوله را تغییر داده و از موضع قبلی خود عقب‌نشینی کرده است. امریکا برای ممانعت از تکمیل این خط لوله گازی تحریم‌های گسترده‌ای را علیه آن به‌مورد اجرا گذاشته ولی روسیه همچنان به ساخت آن ادامه می‌دهد. سیاست تحریمی امریکا حتی در موارد زیادی با منافع متحدان واشنگتن در تعارض قرار دارد که نمونه آن اصرار دولت امریکا بر تداوم تحریم‌ها علیه خط لوله گازی نورد استریم-۲ است. این مسئله با اعتراض شدید آلمان به عنوان شریک اصلی این پروژه گازی روبه‌رو شده و حالا هم دولت بایدن با آگاهی کامل از تبعات منفی در سیاست تحریم‌های یکجانبه موضع خود تجدیدنظر کرده است. خط لوله گاز طبیعی نورد استریم-۲ برای دو برابر کردن ظرفیت صادرات گاز روسیه به آلمان به ۱۱۰ میلیارد متر مکعب در سال، طراحی شده و با دور زدن اوکراین و عبور از بستر دریای بالتیک، این کشور را از درآمد مربوط کشورهای منطقه استفاده‌کننده رختنی می‌کند.

■ **حفظ منافع اوکراین**
نکته قابل توجه توافق، اصرار امریکا برای حفظ حقوق گازی اوکراین و نیز تهدید روسیه درباره هر گونه فشار به اوکراین و دیگر کشورهای اروپای شرقی است. برلین وعده داده به هر گونه تلاش روسیه برای استفاده از انرژی به عنوان سلاح علیه اوکراین و دیگر کشورهای مرکز و شرق اروپا پاسخ دهد. در چارچوب این توافق، آلمان موظف است پس از سال ۲۰۲۴ میلادی، ۱۰ سال دیگر قرارداد انتقال گاز روسیه از طریق اوکراین را تمدید کند. چنانچه مسکو استفاده از منابع انرژی را برای تحت فشار قرار دادن کشورهای به کار گیرد، آلمان تحریم‌هایی علیه روسیه وضع خواهد کرد. همچنین آلمان و امریکا با هم به اوکراین کمک می‌کنند تا منابع انرژی خود را متنوع کند و واشنگتن و برلین برای این کار از کمی‌ف پشتیبانی مالی خواهند کرد. هدف از این توافق کاهش آن چیزها است که منتقدان آن را خطرات راهبردی برای خط لوله ۱۱ میلیارد دلاری می‌دانند که اکنون ۹۸ درصد آن ساخته شده است. با این حال این موضوع با مخالفت‌هایی روبه‌رو شده است. در واشنگتن سیاستمداران هر دو حزب جمهوریخواه و دموکرات نگران عملیاتی شدن خط لوله گازی نورد استریم-۲، موجب حذف اوکراین و لهستان از تأمین گاز اروپا شده و به مسکو در تأمین گاز اروپای غربی قدرت زیادی برای کاهش حضور و حتی حذف روسیه از بازار گازی اروپا داده و به نفع اوکراین و لهستان و سایر قانونگذاران اروپایی از بایدن به دلیل صرف‌نظر کردن از اجرایی تحریم‌های تصویب شده از سوی کنگره علیه خط لوله نورد استریم-۲ عصبانی هستند.

درباره پروژه نورد استریم-۲ در واقع به منزله عقب‌نشینی آشکار دولت بایدن از موضع قبلی امریکا در مخالفت جدی و مستمر با احداث و عملیاتی شدن این خط لوله گازی است. امریکا به عنوان مهم‌ترین رقیب سیاسی، نظامی و اقتصادی روسیه در تحریم‌ها علیه شرکت‌های تولید گاز روسیه از نورد استریم-۲ به عنوان حامی اصلی این خط لوله گاز در این پروژه از دوره ریاست جمهوری باراک اوباما آغاز و در دوره زمامداری دونالد ترامپ تشدید شد. جو بایدن رئیس‌جمهور کنونی امریکا نیز کماکان مخالفت رویه را ادامه داده و اخیرا ۱۰ نهاد مشابه دیگر روسی را که در احداث این پروژه گازی فعالیت می‌کنند، تحریم کرد. با این حال امریکا به حرکتی نام‌دین به منظور جلب نظر آلمان در حرکتی شریک اصلی این خط لوله گاز در چارچوب احیای روابط فراترآتلنتیک، چندی قبل

به تازینت گاز محروم می‌کند. شرکت گاز پوم روسیه ساخت این پروژه را به همراه شرکت‌های غربی خود شامل یونیبیر، وینتر شال، انژی، اوام، وی و شل پیش می‌برد. اوکراین به عنوان مسیر ترازینتی اصلی گاز روسیه به اروپا که درآمد سرشاری از این امر دارد، با این پروژه مخالف بوده و آن را یک ابزار سیاسی برای محروم کردن خود از درآمد ترازینت می‌داند. اجرای پروژه خط لوله گازی «نورد استریم-۲» با طول بیش از ۱۲۰۰ کیلومتر که در بی اعمال تحریم‌ها علیه روسیه متوقف شده بود، در اوایل ماه دسامبر ۲۰۲۰ از سر گرفته شده و انتظار می‌رود در اگوست ۲۰۲۱ احداث آن به‌تمام برسد.

■ **توافق اخیر**

امریکا و آلمان به توافقی بر سر پروژه خط لوله گازی نورد استریم-۲ دست یافته‌اند که اجازه می‌دهد این پروژه بدون تحریم‌های امریکا تکمیل شود. این خبر را «ویکتوریا نولاند» معاون وزیر امور خارجه امریکا، روز چهارشنبه ۲۰ تیر به کمیته روابط خارجی سنا اعلام کرد. این توافق درباره پروژه نورد استریم-۲ در واقع به منزله عقب‌نشینی آشکار دولت بایدن از موضع قبلی امریکا در مخالفت جدی و مستمر با احداث و عملیاتی شدن این خط لوله گازی است. امریکا به عنوان مهم‌ترین رقیب سیاسی، نظامی و اقتصادی روسیه در تحریم‌ها علیه شرکت‌های تولید گاز روسیه از نورد استریم-۲ به عنوان حامی اصلی این خط لوله گاز در این پروژه از دوره ریاست جمهوری باراک اوباما آغاز و در دوره زمامداری دونالد ترامپ تشدید شد. جو بایدن رئیس‌جمهور کنونی امریکا نیز کماکان مخالفت رویه را ادامه داده و اخیرا ۱۰ نهاد مشابه دیگر روسی را که در احداث این پروژه گازی فعالیت می‌کنند، تحریم کرد. با این حال امریکا به حرکتی نام‌دین به منظور جلب نظر آلمان در حرکتی شریک اصلی این خط لوله گاز در چارچوب احیای روابط فراترآتلنتیک، چندی قبل مسکو هستند.

چالش

پازل پیچیده افغانستان بدون امریکا

نهایت حمایت از «هزاره‌ها» را جهت مقابله با تروریسم و ناامنی برآمده از قدرت‌گیری داعش برنامهریزی کند.

برای ترکیه که رسالت «امپراتوری عثمانی» را در سر دارد و خود را به عنوان قدرت منطقه‌ای تعریف می‌کند، دخالت در افغانستان و بر کردن آن به سبب اشتراکات بالای فرهنگی-اجتماعی، قدرت مانور و نفوذ مطلوبی ایجاد خواهد شد. اما روی دیگر سکه نیز مشور است؛ یعنی افزایش تنش داخلی و فرآگیر شدن هرج و مرج در افغانستان. چنین سناریویی می‌تواند منجر به سبیل پناهجویان به ایران شود و فرای آن احتمال قدرت‌گیری داعش در افغانستان بسیار بالا خواهد بود که سعی خود را برای ایجاد ناامنی در ایران انجام خواهند داد. برای جلوگیری از این وضعیت دستگاه دیپلماسی تلاش کرده طی گفت‌وگوهایی متعدد با طالبان، فرآیند مذاکرات بین‌الاقابنی را تسریع بخشد. همچنین ایجاد محور ایران، روسیه و هند جهت مقابله با هرج و مرج در افغانستان را در دستور کار قرار دهد و در

افغانستان به ویژه منابع معدنی برای چین سود سرشاری خواهد داشت و این مهم جز در سایه ثبات سیاسی- اقتصادی حاصل نمی‌شود. البته طالبان از حضور چین در بخش اقتصادی حمایت کرده و طی مذاکرات با آنها، عدم حمایت خود را از ششبه‌نظامیان اویغور اهل استان سین کیانگ (ترکستان

^[1] تا ۲۰۱۹ با استفاده از پگاسوس، مقام‌ها و شخصیت‌های لبنان از رئیس‌جمهور گرفته تا چندین مقام حزب‌الله را مورد هدف جاسوسی خود قرار داده بودند

^[2] «پروژه پگاسوس نشان می‌دهد که چگونه بدافزار شرکت ان